

Leidraad voor vrijwilligers 2023-2025

Het Zeeuwse Landschap

Het Zeeuwse
Landschap

AANLEIDING

Vrijwilligers zijn voor onschatbare waarde voor Het Zeeuwse Landschap. Het is van groot belang dat er goed vrijwilligersbeleid is vastgelegd en wordt uitgevoerd.

Naast ruim 50 betaalde personeelsleden, zetten circa 220 vrijwilligers zich in voor de organisatie. Ze inventariseren planten en dieren (tellers), onderhouden de terreinen (herstellers), vervullen een rol als gastheer of -vrouw, geven excursies en ontvangen bezoekers en schoolklassen in de bezoekerscentra in Saeftinghe en De Eendenkooi (vertellers). Er zijn ook een aantal vrijwilligers actief die de organisatie op organisatorisch vlak helpen (bellers). Denk hierbij vrijwilligere coördinatoren van telgroepen of beheerders van de boshut. Naast deze vrijwilligers beschikt HZL ook over een vrijwillige Raad van Toezicht, Raad van Advies en leden van de Natuurwetenschappelijke Adviescommissie.

Dankzij de inzet van vrijwilligers kan Het Zeeuwse Landschap extra activiteiten ontplooiën en opdrachten uitvoeren en daarmee meer impact creëren.

Het vrijwilligersbeleid is opgesteld volgens de 6 B's methode voor vrijwilligersmanagement:

- **Bezinnen**
Wie en wat zijn we als organisatie, waarom werken we met vrijwilligers, wat hebben we vrijwilligers te bieden en wat vragen we van hen?
- **Binnenhalen**
Wie willen we binnenhalen, hoe willen we dat doen en waar zoeken we? Dit is voor deze leidraad minder relevant en is daarom uit de samenvatting weggelaten.
- **Begeleiden**
Welke begeleiding is er mogelijk, hoe en wanneer begeleiden, wie is aanspreekpunt en aan welke begeleiding is behoefte?
- **Belonen**
Op welke manier belonen we onze vrijwilligers en wie zorgt daarvoor?
- **Behouden**
Hoe houden we onze vrijwilligers vast en wat is daarvoor nodig?
- **Beëindigen**
Hoe nemen we afscheid van een vrijwilliger?

BEZINNEN

Wie en wat zijn we als organisatie, waarom werken we met vrijwilligers, wat hebben we vrijwilligers te bieden en wat vragen we van hen?

Missie

De hoofddoelstelling van Het Zeeuwse Landschap is “zorgen voor behoud van natuur en landschapsschoon in Zeeland in de ruimste zin”. Onze kerntaak is het beheer en de bescherming van de natuur in onze eigen terreinen. Daarbij hoort ook het cultuurhistorisch erfgoed dat identiteit geeft aan de streek. Daarnaast zorgen we voor het landschap in brede zin en bieden we mogelijkheden om deze natuur te beleven. Ook richten we ons meer en meer op natuur buiten het Natuurnetwerk. Dit alles draagt bij aan waardering en draagvlak.

Waarom werken we met vrijwilligers?

Vrijwilligerswerk bij Het Zeeuwse Landschap is werk dat onbetaald, met enige regelmaat en met een maatschappelijk doel wordt verricht. Dankzij de vrijwilligers kan Het Zeeuwse Landschap op verschillende vlakken extra activiteiten ontplooiën. Zij zorgen voor de meerwaarde en zijn onze ambassadeurs. Kortom: het realiseren van de missie en doelstellingen kan niet zonder de inzet van de vele vrijwilligers. Zij vervullen een essentiële rol voor de organisatie.

Plek binnen de organisatie

Besluitvorming, coördinatie en ondersteuning is de taak voor betaalde personeelsleden. Een deel van de uitvoering vindt plaats door vrijwilligers, waarbij het aansturen en kerntaken door betaalde personeelsleden wordt gedaan.

Soorten vrijwilligers

In 2022 zijn er ruim 220 vrijwilligers actief verbonden aan Het Zeeuwse Landschap. De vrijwilligers zijn onder te verdelen in 4 categorieën.

Vertellers (100)

De grootste groep zijn de vrijwilligers die zich bezighouden met de inhoud. De gidsen informeren het grote publiek over natuur, landschap en erfgoed. Zij worden aangestuurd door de vrijwilligerscoördinatoren verdeeld onder Saefthinghe, De Eendenkooi en de rest van de provincie. De gastheren en –vrouwen zijn een vriendelijk gezicht in de gebieden, beantwoorden vragen en wijzen op de geldende regels.

Herstellers (40)

De beheervrijwilligers onderhouden het landschap en de natuur en onze terreinen. Ze worden aangestuurd, geïnstrueerd en begeleid door de terreinbeheerder en vrijwillige coördinatoren.

Tellers (60)

Dit zijn de vrijwilligers die de flora en fauna monitoren en daarmee belangrijke gegevens leveren voor het evalueren van het beheer. Daarnaast worden de gegevens ook gebruikt voor wetenschappelijk onderzoek en om inzicht te krijgen in de ontwikkelingen van de biodiversiteit. Zij zijn onderdeel van een groep of werken individueel in een gebied. Een deel van de tellers wordt aangestuurd door een vrijwillige coördinator die op zijn beurt weer wordt aangestuurd door de afdeling ecologie.

Bellers (7)

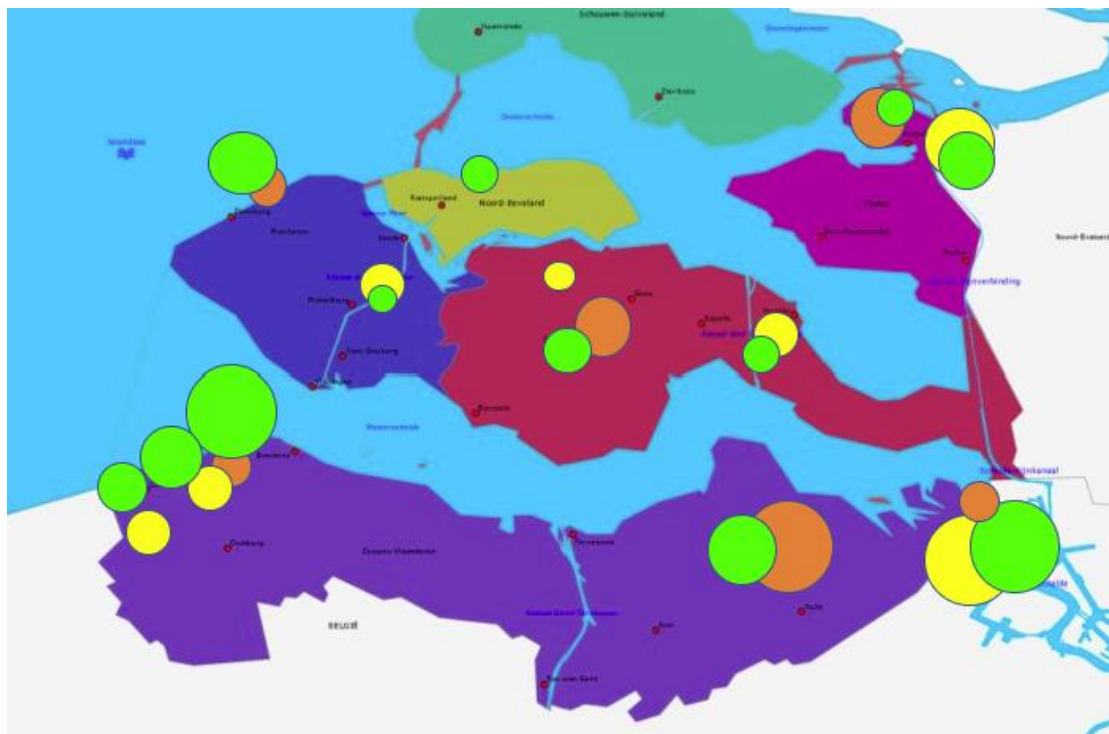
Beheerders van de fotohut in Clinge (3) en vrijwillige coördinatoren (4).

Incidentele vrijwilligers

Daarnaast zijn er nog vrijwilligers die op projectbasis werken voor bijvoorbeeld nachtvlinderonderzoek. Zij vragen bij de afdeling ecologie een vergunning aan voor een bepaalde tijd en ontvangen een overeenkomst.

Dit is een overzicht van de werklocatie van de herstellers (bruin), tellers (geel) en vertellers (groen).

Wat hebben we vrijwilligers te bieden?

De vrijwilligers worden ondersteund, gefaciliteerd en begeleid door de coördinatoren vrijwilligers. Zij zijn het eerste aanspreekpunt en op alle gebieden de schakel tussen de organisatie en de vrijwilligers. De vrijwilligers worden inhoudelijk ondersteund en van informatie voorzien door de afdelingen communicatie, beheer en ecologie. Wij vinden het van groot belang dat vrijwilligers zich onderdeel voelen van Het Zeeuwse Landschap en dat ze ambassadeur van de organisatie zijn. Dit bewerkstellingen wij op de volgende manier:

- Voor iedereen geldt gelijke toepassing van de regels en procedures;
- Eigen inbreng en ideeën worden gewaardeerd en waar mogelijk geïmplementeerd;
- De bijdrage van de vrijwilliger wordt gewaardeerd en beloond;
- Vrijwilligers worden tijdig geïnformeerd over zaken die hen en het werk aangaat;
- Er is adequate organisatorische ondersteuning;
- Er is goede deskundigheidsbevordering (scholing);
- Er is mogelijkheid voor sociale interactie in een goede sfeer;
- Er is een persoonsgerichte en sociale benadering van de vrijwilligers;
- Vrijwilligers zijn verzekerd tijdens het vrijwilligerswerk.

Wat vragen we van hen?

- De vrijwilliger is één van de visitekaartjes van de organisatie en draagt de visie en doelstellingen van Het Zeeuwse Landschap uit. Ze zijn representatief en positief. Intern is er altijd ruimte voor discussie, maar naar buiten toe dragen wij dezelfde boodschap uit;
- Wij vragen beschikbaarheid met enige regelmaat en van een bepaalde minimale omvang;
- Tijdens de werkzaamheden houdt de vrijwilliger zich aan het [integriteitsbeleid](#);
- Het Zeeuwse Landschap vindt het belangrijk dat iedereen beschikt over actuele kennis. Hier worden bijeenkomsten en bijscholing voor georganiseerd. Iedere vrijwilliger doet zijn best hierbij aanwezig te zijn en leest informatie door die verstrekt wordt door de organisatie. Saeftinghe gidsen volgen een opleiding waarin ze opgeleid worden tot Saeftinghe gids;
- Wij vragen dat vrijwilligers zich realiseren dat vrijwilligerswerk vrijwillig is maar niet vrijblijvend.

BEGELEIDEN

Welke begeleiding is er mogelijk, hoe en wanneer begeleiden, wie is aanspreekpunt en aan welke begeleiding is behoefte?

Wij doen er alles aan om de vrijwilliger zo goed mogelijk te begeleiden. Iedereen heeft andere motieven om vrijwilligerswerk te doen. Werken met vrijwilligers draait om het managen van motivatie. Gericht inspelen op persoonlijke motieven houdt hen gemotiveerd. Goede begeleiding betekent ook rekening houden met de mogelijkheden van de individuele vrijwilliger. Begeleiden blijft op de eerste plaats communiceren. Weten wat iemand motiveert, is weten hoe we een vrijwilliger aan Het Zeeuwse Landschap kunnen binden.

Praktische ondersteuning

De vrijwilligers worden ondersteund, gefaciliteerd en begeleid door de coördinatoren vrijwilligers. Zij zijn het eerste aanspreekpunt en op alle gebieden de schakel tussen de organisatie en de vrijwilligers. Een vast gezicht in de organisatie waar vrijwilligers terecht kunnen. Daarnaast worden vrijwilligers voorzien van materialen om hun werk uit te kunnen oefenen. Gereedschap, handschoenen, gehoorbeschermers en (tekenwerende) kleding zijn hier voorbeelden van. Vrijwilligers ontvangen materialen die ze nodig hebben om hun werk te doen. Vrijwilligers die buiten de gebaande paden werken (bijvoorbeeld vuilprikken of soortenonderzoekers) ontvangen een hesje, zodat het duidelijk is dat ze voor Het Zeeuwse Landschap werken. Ook hebben zij een uitdraai van toestemming of vergunning bij zich.

Inhoudelijke ondersteuning

Inhoudelijk worden de vrijwilligers ondersteund en van informatie voorzien door de afdelingen Communicatie, Beheer en Ecologie. De gidsen van het gidsencorps van Saeftinghe hebben de beschikking over het Saeftinghe Gidsenplan. Alle gidsen hebben toegang tot een gedeelde map op Sharepoint waar alle, voor hen, belangrijke documenten worden gedeeld.

Kennis

Wij verwachten van vrijwilligers dat ze hun kennis bijhouden en bijspijkeren. We stimuleren om te blijven leren en ontdekken. Dit doen we door bijeenkomsten, bijscholingen en cursussen te organiseren.

Daarnaast wordt het magazine ZEEUWSE LANDSCHAP 4 keer per jaar opgestuurd, zodat vrijwilligers op de hoogte zijn van ontwikkelingen binnen Het Zeeuwse Landschap. Alle vrijwilligers ontvangen een donateurspas van HZL. Er wordt ieder jaar een vrijwilligersdag voor alle vrijwilligers georganiseerd.

Veiligheid

Vrijwilligers moeten ten aller tijden veilig kunnen werken. Het Zeeuwse Landschap handelt volgens de ARBOwet. De preventiemedewerker houdt overzicht over de arbeidsomstandigheden.

Alcoholbeleid

Een alcoholbeleid is van belang voor de veiligheid en de gezondheid op de werkvloer. Het Zeeuwse Landschap heeft daarom regels opgesteld over het gebruik van alcohol onder werktijd en bij personeel gerelateerde activiteiten. Dit reglement geldt zowel voor werknemers als voor vrijwilligers. Onder werktijd of bij deelname aan activiteiten georganiseerd door de werkgever mag geen alcohol genuttigd worden.

BELONEN

Op welke manier belonen we onze vrijwilligers en wie zorgt daarvoor?

Bij beloning wordt snel gedacht aan financiële vergoedingen. Dit kan een rol spelen, maar is niet het belangrijkste bij vrijwilligerswerk. Het gaat vooral over waardering en erkenning. Het (veelal) ontbreken van een financiële vergoeding maakt deze aspecten van beloning des te belangrijker.

Waarderen

De belangrijkste manier is het uitspreken van waardering door bestuur, betaalde krachten en collega vrijwilligers. De vrijwilligers coördinatoren zorgen ervoor dat hier in bijeenkomsten aandacht aan wordt geschonken.

Wij drukken waardering uit in de volgende voorzieningen:

- Mogelijkheden tot deskundigheidsbevordering (scholing);
- Gratis deelname aan excursies (uitgezonderd in de gebieden Saeftinghe en Eendenkooi);
- Vier keer per jaar gratis magazine ZEEUWS LANDSCHAP;
- Ieder jaar wordt een donateurspas opgestuurd;
- 5 keer per jaar digitale vrijwilligersnieuwsbrief;
- Gratis toegang tot het online platform [Leer je Groen:](#)
- Eigen initiatief stimuleren en ideeën serieus nemen;
- Toegang tot gebouwen (waar mogelijk) om tijdens het werk gebruik te maken van toilet/koffie/thee;
- Vrijwilliger uitlichten in magazine ZEEUWS LANDSCHAP;
- Na een activiteit de vrijwilligers bedanken.
- Jaarlijkse vrijwilligersdag

Wij drukken waardering uit in de volgende attenties:

- Eindejaarattentie met kaart;
- Waar mogelijk boeken verspreiden onder passende vrijwilligersfunctie;
- Er is een budget van 20 euro p.p. om jaarlijks een leuke activiteit te organiseren of bij te dragen aan een activiteit voor vrijwilligers

Vergoeding van onkosten

Alle vrijwilligers kunnen aanspraak maken op een kilometervergoeding van € 0,28 per kilometer met een minimum van 5km en een maximum van 30km enkele reis. Tol- en tunnelkosten worden niet vergoed. Parkeergeld alleen op plaatsen waar dit niet anders kan. Gidsen kunnen daarnaast € 12,- per excursie declareren.

Vrijwilligers mogen maximaal € 5,- per uur met een maximum van € 190,- per maand ontvangen tot een maximum van € 1900,- per jaar (2023). Dit bedrag kan worden uitgekeerd zonder dat de Belastingdienst bewijzen van gemaakte kosten eist van de vrijwilliger. Dit maximale vergoeding wordt ieder jaar aangepast en is te vinden via de site van de [belastingdienst](#).

Kleding

Van iedere vrijwilliger wordt verwacht dat hij/zij herkenbaar is op het moment dat hij/zij aan het werk is voor Het Zeeuwse Landschap. Kleding wordt beschikbaar gesteld. De inhoud van dit pakket verschilt per type werk dat uitgevoerd wordt.

BEHOUDEN

Hoe houden we onze vrijwilligers vast en wat is daarvoor nodig?

Interne communicatie

Het Zeeuwse Landschap neemt haar vrijwilligers serieus. Er zijn coördinatoren vrijwilligers in de organisatie die de vrijwilligers aansturen en begeleiden. Ze zijn een vast aanspreekpunt. Via de vrijwilligersnieuwsbrief en bijeenkomsten worden de vrijwilligers op de hoogte gehouden van ontwikkelingen in de organisatie.

Verzekeringen

Tijdens het vrijwilligerswerk kan een vrijwilliger schade aanrichten of een ongeluk krijgen. Vrijwilligers mogen erop rekenen dat de organisatie hen voldoende verzekeren tegen de risico's die ze lopen bij het uitvoeren van het werk.

- Gemeentelijke vrijwilligersverzekering

Alle gemeenten in Zeeland hebben een vrijwilligersverzekering. Daarnaast hebben zij ook een W.A en ongevallenverzekering. De verzekering beoogt de risico's van vrijwilligers bij de uitoefening van hun taken te verzekeren. Kortweg: de vrijwilligers vrijwaren van 'toestanden'. Daarnaast is er een module opgenomen waarbij organisaties ook gevrijwaard worden van risico's en aansprakelijkheden van en voor hun vrijwilligers.

- Aansprakelijkheidsverzekering

Landschappen NL heeft een collectieve aansprakelijkheidsverzekering voor alle leden. Hiermee zijn zaak- en letselschade die vrijwilligers tijdens vrijwilligerswerk toebrengen aan derden verzekerd.

BEEINDIGEN

Hoe nemen we afscheid van een vrijwilliger?

Het is belangrijk om de samenwerking tussen Het Zeeuwse Landschap en de vrijwilliger goed te beëindigen. Wij maken hierbij onderscheid in twee vormen:

De vrijwilliger wil weg

Een goed afscheid zorgt ervoor dat de vrijwilliger fijn terugkijkt op zijn vrijwilligerswerk bij Het Zeeuwse Landschap. Dan behouden we het visitekaartje waar we voor gewerkt hebben. Wij zorgen voor een passend afscheid.

De vrijwilliger moet weg

Een vrijwilliger heeft geen wettelijke bescherming bij ontslag. Wij kiezen er echter voor om ook met het 'ontslaan' van een vrijwilliger zorgvuldig om te gaan.

Diefstal, fraude, seksuele intimidatie of agressief gedrag zijn dringende redenen om afscheid te nemen van een vrijwilliger. De coördinator vrijwilligers schakelt hierbij de Vertrouwenscontactpersoon in en volgt verder de procedure zoals omschreven in het integriteitsbeleid.

Natuurlijk kan het ook gebeuren dat we op grond van een verstoorde werkrelatie afscheid moeten nemen van een vrijwilliger. Als er signalen komen dat een vrijwilliger niet goed functioneert, start er een traject van één of meerdere persoonlijke gesprekken. In eerste instantie maakt de coördinator vrijwilligers het probleem bespreekbaar en probeert tot afspraken te komen. Deze afspraken worden schriftelijk vastgelegd. Heeft dit geen effect dan wordt de Vertrouwenspersoon ingelicht of ingeschakeld afhankelijk van de ernst van de situatie. Samen gaan zij het gesprek aan. Heeft dit wederom geen effect dan nemen we afscheid van de vrijwilliger. Dit gebeurt in een gesprek waar een tweede collega bij aanwezig is en waarbij de vrijwilliger ook iemand mee mag nemen.

Voor iedere vrijwilliger die stopt geldt:

- Er is ruimte voor een exitgesprek;
- De vrijwilligerskleding en bijbehorende accessoires worden ingeleverd;
- De 'Overeenkomst beëindiging vrijwilligerswerk' wordt getekend;

